

SIYASİ LİDERLERDEN BEKLENEN LİDERLİK VE İLETİŞİM TARZLARI: Y KUŞAĞI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA*

Yrd. Doç. Dr. Pınar Göktaş
Süleyman Demirel Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Prof. Dr. İlker Hüseyin Çarıkcı
Süleyman Demirel Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Öz

Bu çalışma ile 1980-1999 yılları arasında doğanları kapsayan ve Türkiye'nin geleceğinin şekillenmesinde etkin bir rol oynayacağı düşünülen Y kuşağının siyasi liderlik tarzı ve iletişim bağlamı beklentisi araştırılmıştır. Çalışma Süleyman Demirel Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi ve Mehmet Akif Ersoy Üniversitelerinde öğrenim gören 1220 öğrenciye anket formu üzerinde bulunan liderlikle ilgili 30 ifadeye ve iletişimle ilgili 16 ifadeye siyasi liderden beklentileri açısından katılıp katılmadıklarını değerlendirmek suretiyle gerçekleştirilmiştir.

Analizler sonucunda araştırmaya katılan öğrencilerin karizmatik liderlik tarzına sahip ve düşük bağlamlı iletişim kuran siyasi liderleri tercih ettiği, kendilerini lider olarak görmelerine rağmen mevcut şartlarda politika yapmayı düşünmedikleri ve siyasetle aktif olarak ilgilenmedikleri tespit edilmiştir. Katılımcılar referans aldıkları en önemli siyasi lider olarak Atatürk'ü görmektedir. İlk 6 siyasi lider arasında kadın liderin olmaması dikkat çekmektedir.

Çalışmadan elde edilen bulguların siyaset, iletişim ve liderlik konularında çalışan akademisyenler açısından olduğu kadar; siyasi liderler, siyasi partiler açısından da oldukça faydalı olacağı düşünülmekte ve ayrıca gençlerin bakış açısından hareketle geleneksel siyasetin eksikliklerinin tespit edilerek siyasetin ve ülke gelişimine katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Y Kuşağı, Liderlik, Siyasi Lider, İletişim, Yüksek-Düşük Bağlam İletişim

*Leadership and Communication Styles Expected From Political Leaders:
A Research on Generation Y*

Abstract

This research seeks to find out the leadership and communication styles expected from political leaders by generation Y, consisting of people born between the years 1980 and 1999 and who is expected to play a significant role in the creation of Turkey's future. As part of the study, a questionnaire has been administered to a total of 1220 students from Süleyman Demirel University, Akdeniz University and Mehmet Akif Ersoy University. In the questionnaire, the subjects have been asked to rate 30 statements concerning leadership styles and 16 statements related to communication styles in the light of their point of view on how a leader must be like.

It has been found out through the analysis that the subjects prefer leaders who own a charismatic leadership style and who uses low context communication. It has also been shown that although subjects think that they have a leadership potential, they do not intend to assume a role in politics under the existing circumstances. For the subjects, Atatürk is the ultimate example of a political leader. In addition, it is striking that there are no women political leaders among the top six.

It is believed that the findings obtained will be useful for not only political leaders and parties but also for academicians who study on politics, communication and leadership. It is also expected that identifying shortcomings in conventional style of politics through the determination of what young people think about it will positively contribute to the development of politics and the country itself.

Keywords: Y Generation, Leadership, Political Leader, Communication, High-Low Context Communication

* Makale geliş tarihi: 21.08.2015
Makale kabul tarihi: 01.02.2016

Siyasi Liderlerden Beklenen Liderlik ve İletişim Tarzları: Y Kuşağı Üzerine Bir Araştırma¹

Giriş

“Kuşak” kelimesini Türk Dil Kurumu, “insanlık tarihinin başlangıcından günümüze kadar olan süreç içerisinde hemen hemen aynı yıllarda doğmuş, aynı dönemin koşullarını, dolayısıyla birbirine benzer problemleri, yazgıları yaşamış, benzer ödevlerle sorumlu olmuş kişilerin topluluğu” olarak tanımlamıştır (www.tdk.gov.tr). Kuşaklar; sessiz kuşak, patlama kuşağı, X, Y ve Z kuşağı olarak sınıflandırılmaktadır. Bu araştırmanın kapsamını tarihteki en fazla çeşitliliğe sahip olan 1980-1999 yılları arasında doğanları içeren Y kuşağı oluşturmaktadır. Araştırmada Y kuşağının tercih edilme nedeni; nüfusun önemli bir kısmını oluşturması ve ülke gelişiminde Y kuşağının görüş ve beklentilerinin tespit edilmesinin önemli olacağına düşünülmesidir (TÜİK, 2015; İSMMMO, 2014).

Kuşak kavramını daha iyi açıklayabilmek için kuşak kuramından yararlanılabilir. Kuşak kuramı; bireylerin doğdukları yıllar itibarıyla benzer toplumsal ve politik olayları yaşayan, kendilerine özgü değer yargıları ve inanç sistemlerini geliştiren, birbirine benzer karakteristik özellikleri gösteren bireylerden oluşan bir topluluğu ele almaktadır. Bahsi geçen dönemdeki toplumsal olaylar; politik olaylar veya tehditler, sosyo-ekonomik değişim süreçleri, endüstri meyilleri, işsizlik oranları, güvenlik veya kıtlık hakkında hissedilen düşünceleri içermektedir (Lamm ve Meeks, 2009: 615). Kuşak kuramına göre, yaklaşık olarak aynı yıllarda doğan bireylerin benzer hayat görüşü, tutumları ve yaşam tarzları olmasının sebebi, belirli bir çağda doğmuş olmalarından kaynaklanmaktadır. Her kuşağın kendine has tipik özellikleri ve değer yargıları olmasından dolayı, bireyler doğdukları kuşakların davranışlarına benzer tutumlar sergilerken, diğer kuşakların davranışlarından farklı tutumlar göstermektedir (Chen, 2010: 132).

Kuşakların problemlerini tartışan Karl Mannheim (1893-1947), sosyal yapıyı ve düşünceleri anlamada kuşakların önemine dikkat çekmiştir. Toplumdaki bireylerin sınıfsal konumuna göre kuşakları tanımlamıştır. Yani kuşağı fiziksel ve zihinsel hiçbir yakınlığı olmayan somut bir grup olarak değil

¹ Bu çalışma, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı “Siyasi Liderlerden Beklenen Liderlik ve İletişim Tarzları: Y Kuşağı Üzerine Bir Araştırma” adlı doktora tezinden türetilmiştir.

de sosyal konumuna göre değerlendirmiştir. Mannheim kuşakların varlığını, toplumun beş özelliği ile açıklamaktadır: (1) Kültürel süreçte yeni katılımcıların oluşumu, (2) eski katılımcıların sürekli yok olması, (3) bir kuşağın üyelerinin tarihsel süreçte geçici olarak sınırlı bölümünde yer alması ve bu yüzden (4) kültürel mirasın kuşaktan kuşağa aktarılması gerekliliği, (5) son olarak nesilden nesile sürekli geçiş olmasıdır. Mannheim ve onun takipçilerine göre kuşak kavramının iki önemli unsuru bulunmaktadır. Bunlardan birincisi tarihsel zaman içerisinde ortak bir konum ve ikincisi bu zamanda olaylar ve deneyimlerin şekillendirdiği tarihsel konumda farklı bir bilinçtir. Yani kişilerin gelecekteki tutum, davranış ve tercihlerinde özellikle yaşadıkları olayların ve tecrübelerinin etkili olduğundan bahsetmiştir (Parry ve Urwin, 2011: 81).

Bu araştırmanın kapsamını oluşturan Y kuşağı refah düzeyinin yüksek olduğu, iletişim ve bilgi teknolojilerinin gelişmiş olduğu bir dönemde dünyaya gelmiştir. Televizyon, medya gibi kanallar ile pazarlamada hedef grup olmuş ve dünya ile iletişimleri doğdukları günden itibaren başlamıştır. Bu yüzden Y kuşağı için iletişimin yeri oldukça önemlidir. Eğlence, iş ve sosyal aktivitelerin hepsini iç içe yaşamaktadırlar. Çeşitlilik ile büyüdüklerinden dolayı, insanlar arasındaki etnik farklılıkları dikkate almamaktadırlar (İşçimen, 2012: 10). İlişkilere önem vermekle birlikte, ilişkileri geliştirmek ve sosyalleşmek için de buna vakit ayırmak istemektedirler (Keleş, 2011: 131). Y kuşağının tutum, davranış ve becerileri; aile, arkadaş, okul ve kitle iletişim aracılığıyla şekillenmektedir. Bu yüzden Y kuşağının ürün ve yaşam tarzı seçimlerinde medya araçları, televizyon, internet ve dergi olarak çeşitlenmiştir (Savaş, 2010: 65). Bu bağlamda Y kuşağını etkilemek isteyen pazarlamacıların dikkat etmesi gereken nokta ise, bu kuşağın geleneksel reklamcılığa karşı şüpheli olmasıdır. Ailelerine kıyasla medyaya doymuş ve marka bilinci yüksek bir dünyada büyümüş olmaları sebebiyle onlara farklı yerlerde farklı kaynaklardan farklı türde reklamlarla ulaşmak gerekmektedir. Ayrıca pazarlamacılar bu kuşağın geleneksel reklamcılığa karşı şüphelerinin iç yüzünü anlamak ve onların dikkatini çekmek için mesajlarını farklı yollardan iletmelidirler. Çoğu şirket bu sebeple ağızdan ağıza pazarlama stratejisi uygulamaktadır (Belch ve Belch, 2009: 15).

Y kuşağı iş hayatında lider karakterine sahip olmakla beraber kariyerlerinde ilerlemek ve en iyi olmak istemektedir (Yelkikalan ve Altın, 2010: 15). Çatalkaya (2008)'ya göre çok kanallı televizyon ile büyüyen Y kuşağı, internete uyum sağlamakta sıkıntı çekmemiştir. Kolay kolay tatmin olmayan bir yapıya sahiplerdir. Kendilerinden ve işvereninden oldukça yüksek beklentilere sahip olmakla birlikte, sürekli eğitim ve öğrenmeye istekli olup ayrıca şirket içi eğitimleri de önemsemektedir. Sorumluluk almak için çok hevesli ve hemen kendilerini ispat etmeyi istemekte ve ne istediklerini rahatlıkla açıklayabilmektedir. Direkt emir almaktan ve ast olmaktan

hoşlanmadıkları için girişimcilik özellikleri gelişmiştir. Yüksek otoriteye karşı durumda oldukları için daha esnek ve anlayışlı yöneticiler ile çalışmayı tercih etmekte ve kendi fikirlerini çok önemsedikleri için fikirlerinin mutlaka sorulmasını beklemektedir. Ayrıca önceki kuşaklara göre daha hırslı olup, çalıştıkları kurumlarda çok çabuk terfi etmeyi istemektedir. Effiom ve diğerleri (2012: 147) tarafından yapılan araştırmada da Y kuşağının diğer kuşaklara göre esnek zamanlama, kıyafet esnekliği, tatil zamanı gibi iş esnekliğine daha çok gereksinim duyduğu iddia edilmektedir. Bu kuşak iş hayatında, yöneticilerinin onlarla iletişim kurmasını ve katkılarını önemsemelerini beklemektedir. Eğer ki değerli olduklarını hissetmezlerse katkı yapmayı bırakacaklardır. Onları ödüllendirmenin yolu ise dışsal değil, içsel yolla olmalıdır (Kyles, 2005: 54). İş yaşamında Y kuşağının olumsuz özellikleri ise şunlardır: yapmak zorunda oldukları işleri dahi sorunsuz bir şekilde bitirdikleri takdirde tebrik edilmeyi beklemeleri ve eğer aferini alamazlarsa işlerini anlamsız görmeye başlamaları, yaptığı işleri yöneticilerine teyit ettirme gereği duymaları, sürekli bir kafa karışıklığı ve muğlaklık durumlarının olması ve iş hayatıyla ilgili problemlerin çözümünü yönetimden bekleme alışkanlıklarının olmasıdır (Ceylan, 2014: 23-24).

Liderlik, takipçileri istekli bir şekilde amaçlara ulaşmak için harekete geçirme ve etkileme süreci olarak tanımlanmaktadır (Newstrom ve Davis, 1997: 200). Bu araştırmada Y kuşağının siyasi liderlik tarzı beklentisi karizmatik, katılımcı, paternalist ve otoriter liderlik tarzları açısından değerlendirilmiştir. İletişim liderler açısından ele alındığında lider için en önemli unsurun etkili iletişim kurabilme yeteneği olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü lider etkili bir iletişim ile takipçilerini değişim yapmaya sevkdebilmekte ve astları örgütsel hedeflere ulaşma hususunda inandırabilmekte ve dolayısıyla iletişim yeteneği gelişmiş olan lider daha başarılı olabilmektedir (Ören, 2006: 17). İletişim ve kültür arasındaki ilişkiye bakıldığında ikisinin birbirine sıkı sıkıya bağlı olduğu görülmektedir. Çünkü iletişim kurduğumuz kişiye ilettiğimiz mesajlar bireysel ve toplumsal bilgi içermektedir (Sabuncuoğlu ve Tüz, 2008: 70). Benzer şekilde kültür kavramı ile iletişim süreci de yakın ilişkilidir. Hatta iletişim kültürler içerisinde doğup zamanla farklılaşmaktadır (Aziz, 2010: 40). Bu araştırmada iletişim biçimlerini inceleme açısından farklı kültürleri karşılaştırmada en çok kullanılan yöntemlerden birisi olan Edward Hall (1987)'un Yüksek Bağlam-Düşük Bağlam ayrımından yararlanılmıştır. Böylece Y kuşağının siyasi liderden yüksek-düşük iletişim bağlamlarına göre hangisini tercih ettiği belirlenmeye çalışılmıştır. Hall (1987) yüksek-düşük bağlam iletişim kategorilerini şu şekilde tanımlamıştır: İnsanların iletişimde açık ve net olmayı tercih ettiği, mesajlarını alıcılara doğrudan gönderdiği kültürlerde iletilmek istenen duygu ve düşünceler mesaja olduğu gibi aktarılmakta, alıcı da sağlıklı bir iletişim için mesaj

dışındaki faktörlere ihtiyaç duymamaktadır. Hall (1987) kültürlerin bu eğilimlerini “düşük bağlamli iletişim” kategorisinde değerlendirmektedir. İnsanların kapalı, imalı ve dolaylı bir iletişimi tercih ettiği gerçekte söylenmek istenen ile söylenenlerin tam olarak örtüşmediği kültürlerde alıcı sadece söylenenlerle yetinmeyip, ne söylenmek istendiğini geçmiş tecrübeler, ses tonu, yüz ifadesi, imalar vb. farklı bağlamlara bakarak anlamak durumundadır. Hall (1987) kültürlerin bu eğilimlerini “yüksek bağlamli iletişim” kategorisinde değerlendirmektedir (Erdem, 2006: 18; Hall, 1987: 8).

1. Gereç ve Metot

Çalışmanın araştırma bölümünde, saha araştırması yapılmış ve araştırma bulguları elde edilmiştir. Bu kapsamda, araştırmanın amacı, kapsamı, önemi, araştırmanın örnekleme, sınırlılıkları, yöntemi, yöntem dahilinde kullanılan ölçeklerin tanıtımı ve oluşturulan hipotezlere yer verilmektedir.

1.1. Araştırmanın Konusu, Amacı ve Önemi

Araştırmada siyasi liderin nasıl bir liderlik tarzına sahip olması gerektiği ve nasıl bir iletişim kurması gerektiğine ilişkin Y kuşağının beklentileri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda, karizmatik, katılımcı, paternalist ve otoriter liderlik tarzları ve yüksek-düşük bağlam iletişim boyutları açısından değerlendirme yapılmıştır. Ayrıca araştırma kapsamında Y kuşağının siyasetle aktif olarak ilgilenip ilgilenmedikleri, politika yapmayı düşünüp düşünmedikleri, kendilerini lider olarak görüp görmedikleri, siyasi gündemi hangi araçtan takip ettiği, iletişim yöntemlerinden en çok hangisini tercih ettiği, siyasi liderin en önemli özelliğinin ne olduğu ve dünyada gelmiş geçmiş en büyük siyasi lider olarak kimi gördükleri ve bunun nedenleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Dünyadaki en geniş nesil olma özelliğinden dolayı tarihteki en fazla çeşitliliğe sahip ve en eğitilmiş olan Y kuşağının neyi istediği neye önem verdiği yani bakış açılarının Türkiye'nin geleceğinin şekillenmesinde etkin bir rol oynayacağı bu sebeple onların görüş ve beklentilerinin tespit edilmesinin önemli olacağı düşünülmektedir (TÜİK, 2015; İSMMMO, 2014; Apaydın, 2013). Bu çalışmanın yapılmasının temel gerekçesi de bu yönde bir ihtiyacın söz konusu olmasıdır. Türkiye'nin Avrupa Birliği ülkelerine kıyasla oldukça genç bir nüfusa sahip olması Türkiye'de gençlerin beklentilerinin dikkate alınarak politika uygulanması hususunda önem taşımaktadır. Özellikle gençlerin beklentilerine dönük çalışmalar nispeten azdır (Gür vd., 2012: XXII).

Araştırma sonucunda ulaşılan bilimsel verilere dayanarak Y kuşağının siyasi liderlik tarzı ve iletişim bağlamli beklentilerinden hareketle siyasi liderlere, siyasi partilere, adaylara, siyasal pazarlamacılara ve siyasal

planlamacılara yol göstereceği düşünülmektedir. Ayrıca bu araştırma ile gençlerin siyasetle aktif olarak ilgilenmeleri ve politika yapmaları teşvik edilerek yeni siyasi liderlerin ortaya çıkması, siyasetin gelişimi ve dolayısıyla ülke gelişimi hususunda katkı sağlaması beklenmektedir.

1.2. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın evrenini Süleyman Demirel Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi ve Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nin tüm fakülte ve yüksekokullarında öğrenim gören Y kuşağında yer alan öğrenciler oluşturmaktadır. 2014-2015 yılı bu üç üniversitenin öğrenci işleri daire başkanlığından alınan verilere göre lisans öğrenci sayısı toplamı: 73.797'dir (Süleyman Demirel Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi ve Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi 2014-2015 Yılı Öğrenci Sayıları). Örneklem grubu evren üzerinden %97 güven aralığında %3 hata payı ile 1.052 kişi olarak hesaplanmıştır (<http://www.surveysystem.com>). Geçersiz sayılabilecek anketler göz önüne alınarak 1.220 kişi kolayda örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir.

Araştırmada veri toplama yöntemlerinden anket yöntemi tercih edilmiştir. Bu araştırmada, esas araştırma gerçekleştirilmeden önce seçilen örnekleme pilot test yapılmıştır. Pilot testten elde edilen sonuçlara göre araştırmanın anket formuyla ilgili gerekli düzeltmeler yapılmış ve daha sonra anketin planlanan örnekleme uygulanmasına karar verilmiştir. Araştırmada kullanılan anket esas olarak üç bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde Y kuşağı öğrencilerinin siyasi liderlik tarzı beklentilerini, ikinci bölümde iletişim bağlamı beklentilerini belirlemeye yönelik ifadeler ve üçüncü bölümde de yaş, cinsiyet, eğitimi sürdürdükleri üniversiteleri ve siyasi görüşleri gibi ifadeler yer almaktadır. Veri toplama işlemi 2015 yılı Mart ayında başlanmış 2015 yılı Nisan ayında sonlandırılmıştır.

Bu araştırmada uygulanan siyasi liderlik ve iletişim ifadelerinin değerlendirilmesinde 5'li Likert ölçeği kullanılmış olup ölçekteki değerlendirme seçenekleri ise 1- Kesinlikle Katılmıyorum ile 5- Kesinlikle Katılıyorum aralığındadır. Siyasi liderlik ve iletişimle ilgili ifadelerin kapalı uçlu olması sayesinde cevaplayanın soruları yanıtızsız bırakması ya da aşırı zaman yüküne neden olmasının önüne geçilmiştir.

Siyasi liderlikle ilgili ifadeler, Cengiz Ayhan'ın 2010 yılında yayımlanan "Kamu Kurumlarında Liderlik Tarzlarının Lider Etkinliği Üzerine Etkisi ve Bir Uygulama" adlı yüksek lisans tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır. İletişimle ilgili ifadeler Edward Hall (1987)'un geliştirdiği "yüksek bağlam-düşük bağlam" modeli çerçevesinde iletişim eğilimlerini ölçmeye yönelik Türkçe'ye kazandırılan "Kültürel İletişim Ölçeği-Türkiye (KİO-TUR)" Erdem (2006)'in "İletişim Eğilimlerinin Yüksek-Düşük Bağlam Ayırımı ile Ölçülmesi: Türkçe

Bir Ölçek Geliştirme Çalışması” adlı makalesinden yararlanılarak kullanılmıştır.

1.2.1. Araştırmanın Hipotezleri

Yapılan araştırmalar neticesinde Y kuşağının gerek Türkiye’de gerek dünyada sayılarının giderek artacağı ve geleceğin şekillenmesinde gençlerin önemli bir paya sahip olacağı varsayıldığında hali hazırda uygulanmakta olan siyasi liderin liderlik ve iletişim tarzlarının bu kuşağın beklentileri doğrultusunda dönüşmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu nedenle araştırma Y kuşağının siyasi liderlik tarzı ve iletişim bağlamı beklentilerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bu bağlamda araştırmanın problem cümlesini “Süleyman Demirel Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi ve Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi’nde öğrenim gören Y kuşağında yer alan öğrencilerin siyasi liderlik tarzı ve iletişim bağlamı beklentisi nedir?” sorusu oluşturmaktadır. Ayrıca araştırma kapsamında 22 adet hipotez oluşturulmuştur. Buna göre;

- Farklı siyasi görüşe sahip olan öğrencilerin siyasi liderlik tarzı ve iletişim bağlamı beklentilerinin farklılaşıp farklılaşmadığı;
- Öğrencilerin liderlik tarzları beklentisi ile yüksek-düşük bağlam iletişim arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olup olmadığı;
- Öğrencilerin siyasi liderlik tarzı ve iletişim bağlamı beklentilerinin cinsiyete ve siyasetle aktif olarak ilgilenip ilgilenmemelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı merak edilmektedir.

Bu bağlamda oluşturulan hipotezler Tablo 1’de gösterilmiştir:

Tablo 1. Araştırma Hipotezleri

Hipotezler
H1: Katılımcı liderlik beklentisi öğrencilerin siyasi görüşüne göre farklılık göstermektedir.
H2: Paternalist liderlik beklentisi öğrencilerin siyasi görüşüne göre farklılık göstermektedir.
H3: Karizmatik liderlik beklentisi öğrencilerin siyasi görüşüne göre farklılık göstermektedir.
H4: Otoriter liderlik beklentisi öğrencilerin siyasi görüşüne göre farklılık göstermektedir.
H5: Yüksek bağlam iletişim beklentisi öğrencilerin siyasi görüşüne göre farklılık göstermektedir.
H6: Düşük bağlam iletişim beklentisi öğrencilerin siyasi görüşüne göre farklılık göstermektedir.

H7: Katılımcı liderlik beklentisi ile düşük bağlam iletişim beklentisi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.
H8: Paternalist liderlik beklentisi ile düşük bağlam iletişim beklentisi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.
H9: Karizmatik liderlik beklentisi ile düşük bağlam iletişim beklentisi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.
H10: Otoriter liderlik beklentisi ile yüksek bağlam iletişim beklentisi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.
H11: Katılımcı liderlik beklentisi öğrencilerin cinsiyetine göre farklılık göstermektedir.
H12: Paternalist liderlik beklentisi öğrencilerin cinsiyetine göre farklılık göstermektedir.
H13: Karizmatik liderlik beklentisi öğrencilerin cinsiyetine göre farklılık göstermektedir.
H14: Otoriter liderlik beklentisi öğrencilerin cinsiyetine göre farklılık göstermektedir.
H15: Yüksek bağlam iletişim beklentisi öğrencilerin cinsiyetine göre farklılık göstermektedir.
H16: Düşük bağlam iletişim beklentisi öğrencilerin cinsiyetine göre farklılık göstermektedir.
H17: Katılımcı liderlik beklentisi öğrencilerin siyasetle aktif olarak ilgilenip ilgilenmemelerine göre farklılık göstermektedir.
H18: Paternalist liderlik beklentisi öğrencilerin siyasetle aktif olarak ilgilenip ilgilenmemelerine göre farklılık göstermektedir.
H19: Karizmatik liderlik beklentisi öğrencilerin siyasetle aktif olarak ilgilenip ilgilenmemelerine göre farklılık göstermektedir.
H20: Otoriter liderlik beklentisi öğrencilerin siyasetle aktif olarak ilgilenip ilgilenmemelerine göre farklılık göstermektedir.
H21: Yüksek bağlam iletişim beklentisi öğrencilerin siyasetle aktif olarak ilgilenip ilgilenmemelerine göre farklılık göstermektedir.
H22: Düşük bağlam iletişim beklentisi öğrencilerin siyasetle aktif olarak ilgilenip ilgilenmemelerine göre farklılık göstermektedir.

1.2.2. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmaya katılan öğrencilerin siyasi liderlik tarzı beklentilerini belirlemede tüm liderlik tarzlarına yer verilemeyip sadece katılımcı, paternalist, otoriter ve karizmatik liderlik tarzlarını kapsayan liderlik yaklaşımları açısından değerlendirme yapılmış olması araştırmanın sınırlılıklarındandır. Ayrıca Y kuşağı öğrencilerinin iletişim bağlamı beklentileri sadece yüksek-düşük bağlam açısından değerlendirilmiş olup diğer kültür boyutları olan “güç mesafesi algısı,

belirsizlikten kaçınma algısı, erillik – dişilik algısı, bireysellik-toplulukçuluk algısı, uzun dönem kısa dönem yönelimi algısı” çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur.

Araştırmada zamandan ve maliyetten tasarruf etmek amacıyla Türkiye’deki bütün üniversiteleri çalışmaya dahil etmek mümkün olmadığından ve evrenin tamamına ulaşamadığından dolayı örneklem kapsamı araştırmanın gerçekleştirilebilirliği açısından daha yönetilebilir bir düzeye alınmıştır. Ayrıca bazı öğrencilerin güvenilir olmayan cevaplar vermesinin veya bazı soruları cevaplamamalarının sonuçlar üzerinde etki etme olasılığı göz önünde bulundurulmalıdır.

1.2.3. Analiz Teknikleri

Araştırma verilerinin analizlerine geçilmeden önce veri seti ayrıntılı bir şekilde incelenerek kayıp veriler ve uç veriler değerlendirilmiştir. Veri setinde 3 adet kayıp değere rastlanmış olup bu veriler analize dahil edilmemiştir. Her bir maddenin (ifadenin) Z skorları hesaplanmış, bu hesaplamalar sonucunda +3 ile -3 aralığı dışında kalan veriler uç veriler olarak değerlendirilerek analiz kapsamına dahil edilmemiştir. Yani veri setine uygun olmadığı düşünülen aşırı değerler kapsam dışında bırakılmıştır (Kalaycı, 2006: 10, 81). Veri setinde 5 adet uç veriye rastlanılmış olup ankete dahil edilmemiştir. Ayrıca ankette öğrencilere kontrol sorusu olarak bir soruyu boş bırakmaları istenmiştir. Ancak 156 öğrenci bu soruyu boş bırakmadığı için ilgili anketler kapsama alınmamıştır. Sonuç olarak toplam 1.220 anketten 1.056’sı analize dâhil edilerek, 164 anket dışarıda bırakılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçekler üzerinde doğrulayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Her faktörün ilgili ölçek maddesi teorik bağlamda yüzeysel geçerliliği sınanarak oluşturulmuştur. Ölçme modelinin içerik geçerliliği, bu konuda uzman akademisyenlerin önerileri ve onayı sayesinde sağlanmıştır. Araştırmanın salahiyeti açısından oldukça önemli olan yapısal geçerliliğin sağlanması ise yapısal eşitlik modeli aracılığıyla ölçüm modelleri üzerinde doğrulayıcı faktör analizi yapılarak gerçekleştirilmiştir.

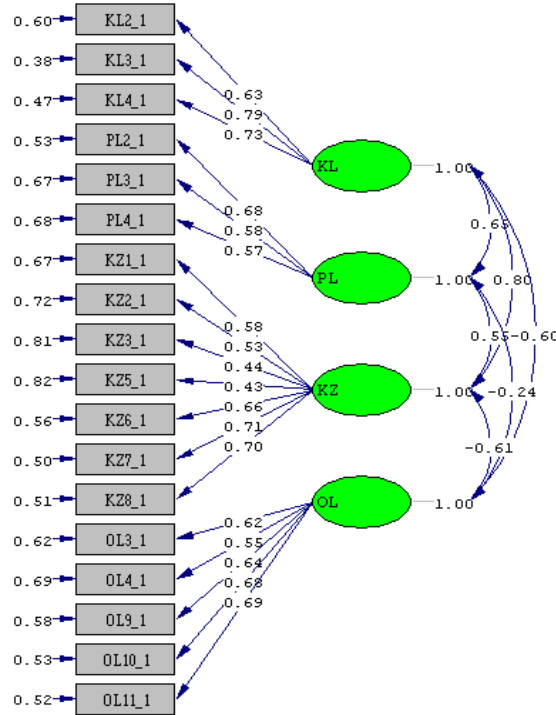
2. Bulgular

Araştırmada Y kuşağının siyasi liderlik tarzı ve iletişim bağlamı beklentisinin belirlenmesi üzerinde durulmaktadır. Bu kısımda araştırma kapsamında elde edilen verilerin analizi ve yorumlaması yapıldıktan sonra tespit edilen bulgulara ilişkin genel değerlendirme ve yorumlar yapılmıştır. Böylece elde edilen verilerin analizi sonucunda edinilen bulgular incelenerek tahmin edilen hipotezlerin araştırma sonunda doğrulanıp doğrulanmadığı ortaya çıkarılmıştır.

2.1. Liderlik Tarzları ve Yüksek-Düşük Bağlam İletişim Ölçüm Modeli

Araştırmada her bir maddenin Z skorları hesaplanmıştır. Hesaplamalar sonucunda çarpıklık ve basıklık değerleri +3 ile -3 aralığında yer aldığı tespit edilmiş olup aynı zamanda örneklemin de yüksek olması sebebiyle normal dağılıma uyumluluk varsayımı sağlanmıştır. Öncelikle doğrulayıcı faktör analizi yapılarak belirli maddeler analize dahil edilmemiştir. Şekil 1’de Lisrel 8.80 programı ile gerçekleştirilen liderlik tarzlarıyla ilgili ölçüm modelinin doğrulayıcı faktör analizi bulguları ifade edilmektedir. Her faktör için faktör maddelerinin t değerleri gösterilmiştir. T değeri maddelerin ilgili faktörlerine istatistiksel olarak anlamlı biçimde hizmet edip etmediğinin bir göstergesidir. Bu değerın 2,58’in üzerinde olması $p < 0,01$ düzeyinde anlamlılığı ifade etmektedir. Bunların yanında tüm faktörlerin Cronbach’s Alpha katsayıları da istenen düzeylerin üstünde olup faktörler ve değişkenlerin sağlıklı bir şekilde belirlenmesi gerçekleştirilmiştir. Bundan sonraki aşama ise ilgili boyutlar bağlamında kurulacak hipotezlerin sınanmasıdır.

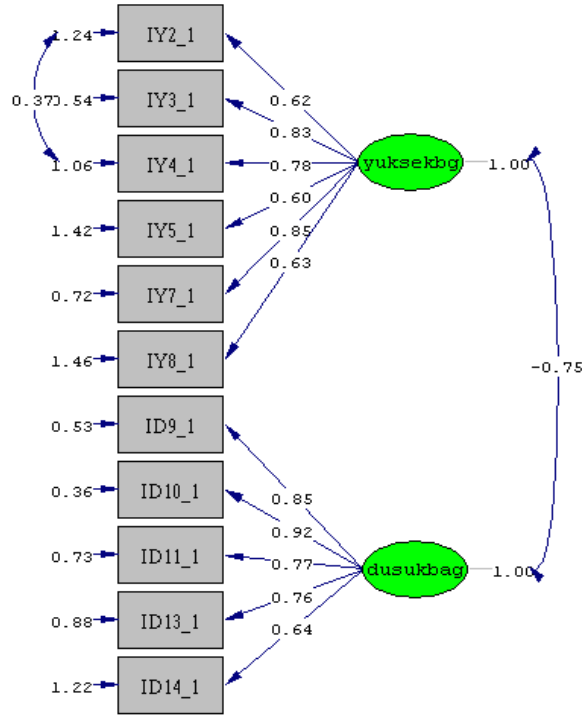
Şekil 1. Liderlik Tarzları Ölçüm Modeli

Şekil 1’de araştırmanın ölçmeyi amaçladığı boyutlar ve ilgili maddeleri ölçüm modeli şeklinde gösterilmiştir. Bu modelin geçerliliğine dair uyum istatistiklerine bakıldığında NFI=0.96, NNFI=0.97, CFI=0.97, GFI=0.95, AGFI=0.93, RMSEA=0.052, ki-kare/serbestlik derecesinin de 3,86 ($p < 0,01$) olduğu görülmektedir. İstatistiki değerlerden de anlaşılacağı gibi ölçüm modeli veri ile oldukça iyi bir uyumluluk içerisindedir.

Şekil 2’de de Lisrel 8.80 programı ile gerçekleştirilen yüksek-düşük bağlam iletişim ölçüm modelinin bulguları ifade edilmektedir.

Şekil 2. Yüksek-Düşük Bağlam İletişim Ölçüm Modeli

Chi-Square=158.06, df=42, P-value=0.00000, RMSEA=0.051

Şekil 2’de araştırmanın ölçmeyi amaçladığı boyutlar ve ilgili maddeleri ölçüm modeli şeklinde gösterilmiştir. Bu modelin geçerliliğine dair uyum istatistiklerine bakıldığında NFI=0.98, NNFI=0.98, CFI=0.98, GFI=0.97, AGFI=0.96, RMSEA=0.051, ki-kare/serbestlik derecesinin de 3,76 ($p < 0,01$)

olduğu görülmektedir. İstatistiki değerlerden de anlaşılacağı gibi ölçüm modeli veri ile oldukça iyi bir uyumluluk içerisinde.

Liderlik tarzları ve iletişim bağlamı ölçeklerinin güvenilirlik ve geçerliliği ön testle değerlendirilmiştir. Ön test ile elde edilen anket formlarının iç tutarlılığının belirlenmesi için Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Yapılan istatistiksel çözümler sonucunda elde edilen Cronbach's Alpha ve ortalama değerlerine Tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo 2. Liderlik Tarzları ve İletişim Bağlamı Ölçeği Boyutlarının Güvenilirlik Değerleri

Liderlik Tarzları ve İletişim Bağlamları	Cronbach's Alpha	Ortalama
Katılımcı Liderlik	0,755	3,9819
Paternalist Liderlik	0,641	3,4507
Karizmatik Liderlik	0,773	4,0860
Otoriter Liderlik	0,772	1,8071
Düşük Bağlam İletişim	0,805	4,1347
Yüksek Bağlam İletişim	0,754	1,9961

Cronbach's Alpha katsayısına bağlı olarak literatürde bir ölçeğin Cronbach's Alpha değeri 0.60 – 0.80 arasında ise ölçek oldukça güvenilir olarak değerlendirilmektedir (Kalaycı, 2006: 405). Bu anlamda ölçeğin güvenilirlik sınırları içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Ölçek kanalıyla elde edilen veriler, yapısal eşitlik modeli aracılığıyla doğrulayıcı faktör analizine tabi tutulmuştur. Böylece ölçeklerin geçerliliği ve güvenilirliği test edilmiştir.

Ayrıca bu değerlerin anlamlılıklarının gösterilmesi amacıyla her bir maddenin faktörüne olan hizmetinin tüm t değerleri $p < 0.05$ anlamlılık düzeyinde 1,96 değerinden yüksektir. Hatta $p < 0.01$ anlamlılık düzeyindeki 2,58'den de yüksektir. Bu bulgu ilgili tüm maddelerin anlamlı faktör yüklerine sahip olduğu anlamına gelmektedir.

2.2. Y Kuşağına İlişkin Demografik Değişkenlere Ait Tanımlayıcı İstatistikî Veriler

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, yaş, okudukları üniversite ve alanları, aylık gelirleri, anne ve babalarının eğitim durumu, çocukluk yıllarını nerede geçirdikleri gibi kişisel bilgilerine ait veriler elde edilmiştir. Buna göre;

Araştırmaya 605 kız, 445 erkek öğrenci katılmıştır. Kız öğrenciler toplam öğrencilerin %57,3'ünü, erkek öğrenciler ise %42,1'ini oluşturmaktadır. Öğrencilerin yaş ortalaması 21,7'dir. Tablo 3'te araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine yer verilmiştir.

Tablo 3. Y Kuşağına İlişkin Demografik Değişkenlere Ait Tanımlayıcı İstatistikî Veriler

Değişkenler		f	%	Değişkenler		f	%
Alan	Sosyal Bilimler	646	%61,2	Üniversite	Süleyman Demirel Üniversitesi	491	%46,5
	Fen Bilimleri	292	%27,7		Akdeniz Üniversitesi	419	%39,7
	Sağlık Bilimleri	118	%11,2		Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	146	%13,8
Annenin Eğitim Durumu	İlköğretim	615	%58,2	Babanın Eğitim Durumu	İlköğretim	415	%39,3
	Lise	260	%24,6		Lise	319	%30,2
	Lisans ve Lisansüstü	158	%15,0		Lisans ve Lisansüstü	299	%28,3
	Kayıp Veri	23	%2,2		Kayıp Veri	23	%2,2
Gelir	0-1499TL	163	%15,4	Çocukluk Yıllarını Geçirdikleri Yer	İl Merkez	527	%49,9
	1500TL-2499TL	233	%22,1		İlçe Merkez	318	%30,1
	2500TL ve üzeri	346	%32,8		Kırsal Bölge (Köy, Kasaba)	185	%17,5
	Kayıp Veri	314	%29,7		Kayıp Veri	26	%2,5

Tablo 3'te görüldüğü üzere; araştırmaya katılan öğrencilerin %46,5'i Süleyman Demirel Üniversitesi'nde, %39,7'si Akdeniz Üniversitesi'nde ve %13,8'i ise Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nde okumaktadır. %61,2'si sosyal bilimlerde, %27,7'si fen bilimlerinde, %11,2'si ise sağlık bilimlerinde öğrenim görmektedir. Uzman görüşüne başvurularak iktisadi ve idari bilimler, fen-edebiyat, ilahiyat, hukuk, güzel sanatlar, eğitim, iletişim, turizm fakültesi gibi fakülteler sosyal bilimler olarak ele alınırken; mühendislik, teknoloji, ziraat, orman, mimarlık gibi fakülteler ise fen bilimleri olarak değerlendirilmiş ve tıp, sağlık bilimleri, diş hekimliği, veterinerlik, hemşirelik gibi fakülteler sağlık bilimi olarak analiz edilmiştir.

Araştırmada ailelerin eğitim durumunun ilköğretim ve lise ağırlıklı olduğu görülmekte olup bu gruptakilerin çoğunluğu gelir durumlarını beyan etmemiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %49,9'u il merkezde, %30,1'i ilçe

merkezde, %17,5'i de kırsal bölgede (köy, kasaba) çocukluk yıllarını geçirmiştir. Halkla ilişkiler ve iletişim ajansı Edelman, 2012 yılını içeren "8095" isimli çalışmasında içlerinde Türkiye'nin de bulunduğu 11 ülke bazında Y kuşağı araştırmasını gerçekleştirmiştir. Araştırmanın gerçekleştirildiği ülkeler; Avustralya, Brezilya, Kanada, Çin, Fransa, Almanya, Hindistan, Arap Emirlikleri, İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye'dir. Rapora göre 2050 yılı itibarıyla insan nüfusunun yüzde 70'inin kentlerde yaşaması öngörülmektedir. Bu da Y kuşağının kırsal değil tam bir kent kültürüne sahip olması anlamına gelmektedir (Apaydın, 2013). Benzer şekilde İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası'nın 2014 yılında yayınlanan "Türkiye'nin Yararlı Geleceği/Y Kuşağı" araştırma raporuna göre de Y kuşağının %80'inin kentlerde yaşadığı belirtilmektedir (İSMMMO, 2014). Bu çalışmada da Tablo 3'te gösterildiği gibi öğrencilerin yarısının (%49,9) çocukluk yıllarını il merkezde geçirdiği görülmekte olup kent kültürüne sahip olduğu söylenebilmektedir.

2.3. Siyasi Liderlik ve İletişim Boyutlarının Eşleştirilmiş t Testi Sonuçları

Araştırmada temel olarak Y kuşağında yer alan öğrencilerin siyasi liderlik tarzı ve iletişim bağlamı beklentisi merak edilmektedir. Bu bağlamda Tablo 4'te siyasi liderlik ve iletişim boyutlarının eşleştirilmiş t testi sonuçlarına yer verilmiştir. Her bir boyutta anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Tablo 4. Siyasi Liderlik ve İletişim Boyutlarının Eşleştirilmiş t Testi Sonuçları

	Siyasi Liderlik ve İletişim Boyutları	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
1	Karizmatik Liderlik	1056	4,0860	0,71988	4,311	0,000
	Katılımcı Liderlik	1056	3,9819	0,98152		
2	Karizmatik Liderlik	1056	4,0860	0,71988	21,233	0,000
	Paternalist Liderlik	1056	3,4507	0,99821		
3	Karizmatik Liderlik	1056	4,0860	0,71988	54,717	0,000
	Otoriter Liderlik	1056	1,8071	0,85811		
4	Katılımcı Liderlik	1056	3,9819	0,98152	16,703	0,000
	Paternalist Liderlik	1056	3,4507	0,99821		

5	Katılımcı Liderlik	1056	3,9819	0,98152	45,109	0,000
	Otoriter Liderlik	1056	1,8071	0,85811		
6	Paternalist Liderlik	1056	3,4507	0,99821	37,575	0,000
	Otoriter Liderlik	1056	1,8071	0,85811		
7	Düşük Bağlam	1056	4,1347	0,87576	45,636	0,000
	Yüksek Bağlam	1056	1,9961	0,84591		

Tablo 4’te görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerin en fazla tercih ettiği siyasi liderlik tarzı karizmatik liderliktir. Karizmatik liderlikten sonra sırasıyla katılımcı liderlik, paternalist liderlik ve otoriter liderlik gelmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin iletişim bağlamı beklentileri açısından ise düşük bağlamlı iletişimi daha fazla tercih ettikleri görülmektedir. Yani araştırmaya katılan öğrencilerin siyasi liderlik tarzı açısından karizmatik liderliği, iletişim bağlamı beklentisi açısından düşük bağlamlı iletişimi tercih ettiği sonucuna ulaşılması araştırmanın en dikkat çekici ve en önemli bulgusudur.

Bu araştırmada siyasi liderlik tarzı ve iletişim bağlamı beklentisiyle ilgili sorulan kapalı uçlu ifadelerle ilave olarak ankete katılan öğrencilere dünyada gelmiş geçmiş en büyük siyasi lider olarak kimi gördükleri açık uçlu olarak sorulmuştur. 1056 öğrenciden 866’sı bu soruyu yanıtlayarak 68 farklı lider ismini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %48,2’si Atatürk, %6,2’si Recep Tayyip Erdoğan, %3,0’ü Hz. Muhammed, %2,6’sı Adolf Hitler, %2,0’si Fatih Sultan Mehmet, %1,8’i Alparslan Türkeş cevabını vermiş olup referans aldıkları ilk 6 siyasi liderin iletişim ve liderlik boyutları açısından incelenmesine Tablo 5’te yer verilmiştir.

Tablo 5. Referans Alınan Siyasi Liderin İletişim ve Liderlik Tarzı

Siyasi Lider	İletişim ve Siyasi Liderlik Boyutları	N	Ort.	Std. Sapma
Atatürk	Yüksek Bağlam	509	1,9158	0,83766
	Düşük Bağlam	509	4,2399	0,84752
	Katılımcı Liderlik	509	4,0819	0,95049
	Paternalist Liderlik	509	3,4414	1,00268
	Karizmatik Liderlik	509	4,1333	0,72263
	Otoriter Liderlik	509	1,7175	0,84068
Recep Tayyip Erdoğan	Yüksek Bağlam	65	2,2685	0,83099
	Düşük Bağlam	65	4,0325	0,87789

	Katılımcı Liderlik	65	3,6975	0,99615
	Paternalist Liderlik	65	3,5333	0,98390
	Karizmatik Liderlik	65	3,9324	0,67784
	Otoriter Liderlik	65	2,1672	0,94348
Hz. Muhammed (SAV)	Yüksek Bağlam	32	1,6746	0,69699
	Düşük Bağlam	32	4,3062	0,66621
	Katılımcı Liderlik	32	4,1044	0,73502
	Paternalist Liderlik	32	3,4861	0,97836
	Karizmatik Liderlik	32	4,3349	0,59478
	Otoriter Liderlik	32	1,5062	0,62214
Adolf Hitler	Yüksek Bağlam	27	2,1689	0,91004
	Düşük Bağlam	27	4,0622	0,97847
	Katılımcı Liderlik	27	4,1111	0,82690
	Paternalist Liderlik	27	3,6914	0,76195
	Karizmatik Liderlik	27	4,2746	0,50848
	Otoriter Liderlik	27	1,8579	0,81123
Fatih Sultan Mehmet	Yüksek Bağlam	21	1,6508	0,60988
	Düşük Bağlam	21	4,219	0,85535
	Katılımcı Liderlik	21	4,2063	0,78511
	Paternalist Liderlik	21	3,4659	0,93720
	Karizmatik Liderlik	21	4,2081	0,48730
	Otoriter Liderlik	21	1,5694	0,53180
Alparslan Türkeş	Yüksek Bağlam	19	2,2050	0,77795
	Düşük Bağlam	19	4,1867	0,74781
	Katılımcı Liderlik	19	3,9263	1,18923
	Paternalist Liderlik	19	3,8831	1,19696
	Karizmatik Liderlik	19	4,0819	0,68539
	Otoriter Liderlik	19	1,9579	0,74111

Tablo 5'ten de anlaşılacağı gibi örnek dağılımı kıyaslama yapmaya uygun değildir. Öğrencilerin referans aldığı siyasi liderlere göre liderlik tarzlarına ilişkin ifadeler verdikleri puanlar değerlendirildiğinde, her bir siyasi lider için karizmatik liderlik tarzının en fazla puan aldığı, otoriter liderlik tarzının ise en düşük puan aldığı ve sıralamanın hep aynı olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin iletişim bağlamlarına ilişkin ifadelerine verdikleri puanlar değerlendirildiğinde ise referans alınan her bir siyasi lider için düşük bağlamlı iletişim puanının yüksek bağlamlı iletişime göre daha fazla olduğu görülmüştür. Bu bulguya göre öğrencilerin, referans aldığı siyasi lider kim olursa olsun karizmatik liderlik tarzına sahip ve düşük bağlamlı iletişim kuran siyasi liderleri tercih ettiği sonucuna ulaşılması araştırmanın önemli ve en dikkat çekici sonucudur.

Listenin başında yer alan Atatürk ile sonraki liderler arasında çok ciddi bir oransal fark vardır. Yani araştırmaya katılan öğrencilerin yarısı (%48,2) dünyada gelmiş geçmiş en büyük siyasi lider olarak Atatürk'ü belirtmiştir. Öğrencilere referans aldıkları siyasi lideri neden tercih ettikleri sorusuna ise Atatürk'ün dünya görüşü, karizmatik yapısı, halkın çıkarlarını düşünmesi, ileri görüşlülüğü, demokratik ve çağdaş olması, zekası, eşitlikçi olması gibi nedenlerden dolayı referans aldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca araştırmada öğrencilerin referans aldığı ilk 6 siyasi lider arasında kadın siyasi lidere rastlanılmaması dikkat çekmektedir.

Türkiye'nin toplumsal kültürel özelliklerinin hangi bağlamda yer aldığını tespit etmeye yönelik yapılan birçok çalışmada Türk toplumunun kolektivist eğilimlerinin ve güç mesafesinin yüksek olduğu ve yüksek bağlamlı iletişimi daha fazla tercih ettiği belirtilmektedir (Erdem ve Günlü, 2006: 182; Hofstede, 1980: 52). Bu araştırmada ise gençlerin açık net direkt ifadeler kullanan düşük bağlamlı iletişim kuran siyasi liderleri tercih etmesi dikkat çekmektedir.

Bu araştırmada siyasi liderlik tarzı ve iletişim bağlamını belirlemeye yönelik sorulara ilave olarak öğrencilerin siyasi görüşleri, siyasi gündemi takip etme araçları, siyasetle aktif olarak ilgilenme durumları, politika yapmayı düşünüp düşünmedikleri, kendilerini lider olarak görme durumları, tercih ettikleri iletişim yöntemi ve siyasi liderin en önemli özelliği gibi konularda görüşleri alınmıştır. Tablo 6'da buna yer verilmiştir.

Tablo 6. Y Kuşağının Görüşlerine İlişkin İstatistik Veriler

Değişkenler		f	p	Değişkenler		f	p
Siyasi Görüş	Milliyetçi	403	%38,2	Siyasi Gündemi Takip Etme Aracı	İnternet-Sosyal Medya	493	%46,7
	Sosyal Demokrat	242	%22,9		TV	419	%39,7
	Muhafazakâr	181	%17,1		Gazete	93	%8,8
	Liberal	52	%4,9		Radyo	10	%0,9
	Sosyalist	37	%3,5		Hepsi	9	%0,9

	Diğer	35	%3,3		Takip Etmiyor	6	%0,6
					Dergi	4	%0,4
	Kayıp Veri	106	%10,0		Kayıp Veri	22	%2,0
Siyasetle Aktif İlgilenme	Evet	266	%25,2	Politika Yapmayı Düşünme	Evet	232	%22
	Hayır	777	%73,6		Hayır	509	%48,2
	Kayıp Veri	13	%1,2		Kararsız	298	%28,2
Kendisini Lider Görme	Evet	456	%43,2	Siyasi Liderin En Önemli Özelliği	Dünya Görüşü	336	%31,8
	Hayır	337	%31,9		Yapacağı İşler	239	%22,6
	Kararsız	243	%23,0		Halkla İletişimi	205	%19,4
	Kayıp Veri	20	%1,9		Eğitim Durumu	184	%17,4
Tercih Edilen İletişim Yöntemi	Yüz yüze İletişim	868	%82,2	Fiziksel Özelliği	23	%2,2	
	Cep Telefonuyla Görüşme	91	%8,6	Dini Söylemleri	22	%2,1	
	İnternet Üzerinden Görüşme	41	%3,9	Hepsi	19	%1,8	
	Cep Telefonuyla Mesajlaşma	24	%2,3	Diğer	19	%1,8	
	Hepsi	18	%1,7	Kayıp Veri	9	%0,9	
	Diğer	2	%0,2				
	Kayıp Veri	12	%1,1				

Tablo 6’da görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerin;

- %38,2’si siyasi görüşünü milliyetçi, %22,9’u sosyal demokrat, %17,1’i muhafazakâr, %4,9’u liberal, %3,5’i sosyalist ve %3,3 ise diğer olarak belirtmiştir.
- %73,6’sı siyasetle aktif olarak ilgilenmemekte, %25,2’si ise siyasetle aktif olarak ilgilenmektedir.
- %48,2’si mevcut şartlara göre siyasi bir yapılanmada politika yapmayı düşünmemekte, %22’si politika yapmayı düşünmekte iken, %28,2’si ise bu konuda kararsız görüş bildirmiştir.

- %46,7'si siyasi gündemi internet-sosyal medya, %39,7'si tv, %8,8'i gazete, %0,9'u ise radyo aracılığıyla takip etmektedir.
- %43,2'si kendisini lider olarak görmekte iken %31,9'u kendisini lider olarak görmemekte, %23,0'ü ise kararsız görüş belirtmiştir.
- %31,8'i siyasi liderin dünya görüşünün en önemli olduğunu düşünmekte iken, %22,6'sı yapacağı işlerin, %19,4'ü halkla iletişiminin, %17,4'ü eğitim durumunun, %2,2'si fiziksel özelliğinin, %2,1'i ise dini söylemlerinin önemli olduğunu belirtmiştir.
- %82,2'si iletişim yöntemlerinden yüz yüze iletişimi tercih ettiğini belirtmiştir.

Tablo 6'da görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerin %73,6'sı siyasetle aktif olarak ilgilenmemekte, %25,2'si ise siyasetle aktif olarak ilgilenmektedir. SEKAM tarafından 2013 yılında yayınlanan “Türkiye’de Gençlik: Gençliğin Özellikleri, Sorunları, Kimlikleri ve Beklentileri” adlı araştırma raporu da bu bulguyu destekler niteliktedir. Araştırma raporunda gençlerin siyasetten ve toplumsal sorunlar hakkında yorum yapmaktan uzak oldukları belirtilmiştir. Ayrıca toplumun siyasi konulara ilgisinin daha az önemli hale gelmesi sebebiyle toplumun en dinamik kesimi olan ve geleceği şekillendiren gençlerin siyasi konularda aktif görev alamadığı ya da almak istemediği ve düşüncelerini ifade etmekte zorlandığı araştırma bulguları arasındadır. Gençlerin siyaset ile günlük hayattaki pratikleri birbiriyle ilişkilendiremediklerinden ve siyaset algılarından dolayı siyasete olan ilgileri ve katılımlarının sınırlı olduğu düşünülmektedir (Can vd., 2013: 633). Benzer şekilde 1980 sonrası kuşak gençlerinin yani Y kuşağının siyasetle ilişkisini inceleyen güncel akademik çalışmalarda ve saha araştırmalarının büyük çoğunluğunda, 12 Eylül darbesiyle siyaset alanına getirilen baskılar ve neoliberal politikalar sonucunda siyasete katılan gençlerin sayısının oldukça düşük olduğu görülmüştür (Bozan, 2013: 155). “Türk Gençliği ve Siyasal Katılım:1999-2003” adlı çalışmada da Türk gençleri arasında siyasal katılımın son derece düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Erdoğan, 2014).

Gençlerin apolitik olarak değerlendirilmesinin aksine 2013 yılında Deloitte Eğitim Vakfı tarafından Türkiye de dahil olmak üzere, toplamda 17 ülkede gerçekleştirilen “Y Kuşağı İnovasyon Araştırması”nın sonucuna göre, Y kuşağı diğer 16 ülke bulgularından farklı olarak ülkenin toplumsal sorunlarına karşı oldukça duyarlı ve farkındalıklarının yüksek olduğuna dikkat çekmektedir (Brown, 2013: 4).

Türkiye’de siyasi baskı ortamıyla oluşan çekinceler, mevcut partilerle özdeşleşme problemi ya da iş bulma derdinin ve kendini geliştirmenin siyasete katılmaktan daha önemli olarak görülmesinden dolayı gençlerin büyük çoğunluğu siyasi partide aktif olarak çalışmayı tercih etmemektedir (Bozan,

2013: 156). Tüzen ve Meder (2002) tarafından yapılan üniversite öğrencilerinin toplumsal, ekonomik ve siyasal eğilimleri üzerine bir araştırmaya göre ankete katılan öğrencilerin %29,5'i siyaseti düşünmesine rağmen öğrencilerin çoğunluğu (%56,3) mevcut şartlarda siyasetle uğraşmayı düşünmemekte ve geri kalan %14'lük bir grup ise kararsız olduğunu belirtmektedir. Türkiye'deki siyasi partilerdeki yapılanma ve lider otoritesinin bunda payı olduğu düşünülmektedir (Tüzen ve Meder, 2002: 135-136). Bu araştırmada da benzer şekilde Tablo 6'da görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerin %48,2'si mevcut şartlara göre siyasi bir yapılanmada politika yapmayı düşünmemekte, %22'si politika yapmayı düşünmekte iken, %28,2'si ise bu konuda kararsız görüş bildirmiştir.

İnternetin Türkiye'de gençliğin siyasal katılımına yönelik sunduğu olanaklar arasında web siteleri ve tartışma listeleri yer almaktadır. Bunlar aracılığıyla gençler ülke siyaseti, geleceği ve toplumsal sorunlarıyla ilgili tartışmaya davet edilmektedir. Ayrıca gençlerin bu alanlarda kendilerini ifade etmekte yararlandıkları kişisel blogların sayısı da gün geçtikçe artmaktadır (Çebi ve Akıllı, 2011: 222). İnternetin siyasal alana etkisiyle ilgili en iyi örneklerden biri birçok araştırmacı tarafından tarihin en önemli ve büyük sosyal medya kampanyası olarak adlandırılan 2008 yılı ABD Başkanlık seçimlerinde Barack Hussein Obama ve Demokrat Parti'nin uyguladığı siyasal iletişim kampanya sürecine sosyal medyayı dahil etmesi ve bunu 2012 yılında da sürdürmesidir. ABD'nin ekonomi ve teknoloji alanındaki liderliği, "çevrimiçi" kampanyasının başarılı olmasında etkili olmuş ve yetişen Y kuşağına uygun platformun sosyal medya olduğu, online seçmenin online başkanı seçtiği ve siyasal iletişim dilinin, pratiğinin değiştiğine; değişebilirliğine vurgu yapılmıştır. ABD Başkanı'nın geleneksel Cumartesi konuşmasının Youtube'ta yayınlanması, görüntülerinde Blacberry bulunması, özellikle Twitter, Facebook, Myspace ve Youtube gibi sosyal medya kanalları aracılığıyla gençlere seslenmesi gibi uygulamalar ABD'de eski başkan profilini değiştirmiş ve yeni medya teknolojisi ile siyasetin yakın ilişkide olduğunu göstermiştir (Arıcı, 2013: 158-160).

Gençlerin siyasete bakış açılarını ele alan 1980 sonrası kuşağı tanımlayan üç kapsamlı araştırmanın sonuçlarına göre gençler siyasete karşı ilgisiz ve siyasal katılımları düşüktür. 1999 yılında yayımlanan "Türkiye Gençliği 98: Suskun Kitle Büyüteç Altında" araştırmasının sonuçlarına göre gençlerin sadece %3,7'si bir siyasal parti üyesidir. 2003 yılında üniversite öğrencileri üzerine yapılan araştırmada da durumun çok farklı olmadığı ve gençlerin sadece %1,4'ünün boş zamanlarını derneklerde, siyasi partilerde geçirdiği belirtilmektedir. 2001 yılında yayımlanan "Türk Gençliği ve Katılım" adlı araştırmaya göre de gençlerin her ne kadar oy verseler de siyasi partilerin kendilerinin sorunlarını çözmekten uzak olduklarını düşünmeleri ve siyasi

içerikli kurumlara güvenmemeleri sebebiyle gençlerin siyasetten pek umutlu olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Lüküslü, 2009: 146).

2.4. Araştırmanın Hipotez Testleri ve Sonuçları

Araştırma hipotezlerini sınınamaya yardımcı olan ANOVA, bağımsız örneklem t testi ve korelasyon tablolarına aşağıda yer verilmiştir. Tabloların daha sade ve anlaşılır olabilmesi için tüm tablolarda sadece anlamlı farklılığın bulunduğu boyutlar gösterilmiş olup anlamlı farklılığın bulunmadığı boyutlara ise tablolarda yer verilmemiştir. Daha sonra elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

2.4.1. Farklı Siyasi Görüşlere Göre Öğrencilerin Siyasi Liderlik Tarzı ve İletişim Bağlamı Beklentileri

Tablo 7’de farklı siyasi görüşlere göre öğrencilerin siyasi liderlik tarzı ve iletişim bağlamı beklentilerinin değişip değişmediğine yönelik hipotezlerin ANOVA test sonuçları ve farklılıkların hangi ikili gruptan (gruplardan) kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma Tukey testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 7. Farklı Siyasi Görüşlere Göre Öğrencilerin Siyasi Liderlik Tarzı ve İletişim Bağlamı Beklentilerinin Değişip Değişmediğine Yönelik Hipotezlerin ANOVA Test Sonuçları

Siyasi Liderlik ve İletişim Boyutları	(I) Siyasi Görüş	(J) Siyasi Görüş	Ortalama Farklılığı (I-J)	Karşılaştırma Anlamlılığı	Modelin Anlamlılığı
Katılımcı Liderlik	Sosyal Demokrat	Milliyetçi	0,26083*	0,013	0,009
Karizmatik Liderlik	Sosyal Demokrat	Liberal	0,40112*	0,004	0,002
		Milliyetçi	0,17255*	0,038	
Otoriter Liderlik	Liberal	Sosyal Demokrat	0,51649*	0,001	0,001
		Diğer	0,59004*	0,024	
	Milliyetçi	Sosyal Demokrat	0,22544*	0,016	
Yüksek Bağlam	Liberal	Sosyal Demokrat	0,36999*	0,046	0,010
	Muhafazakâr	Sosyal Demokrat	0,25656*	0,021	

Düşük Bağlam	Sosyal Demokrat	Liberal	0,44586*	0,011	0,004
	Milliyetçi	Liberal	0,38128*	0,037	

* : Anlam farklılık göstergesi $p < 0,05$

2.4.1.1. Farklı Siyasi Görüşlere Göre Öğrencilerin Siyasi Liderlik Tarzı Beklentileri

Tablo 7'de gösterilen farklı siyasi görüşlere göre öğrencilerin siyasi liderlik tarzı beklentilerinin değişip değişmediğine yönelik hipotezlerin ANOVA test sonuçlarına göre; katılımcı, karizmatik ve otoriter liderlik beklentisi öğrencilerin siyasi görüşüne göre farklılık göstermesine rağmen paternalist liderlik beklentisi öğrencilerin siyasi görüşüne göre farklılık göstermemektedir. Bu bağlamda anlamlı farklılıklar aşağıda belirtilmiştir:

- Katılımcı liderlik beklentisi, sosyal demokrat siyasi görüşe sahip öğrencilerde (Ort: 4,1736; SS: 0,87527), milliyetçi görüşe sahip olanlara göre (Ort: 3,9128; SS: 1,01067) anlamlı düzeyde daha fazladır ($p: 0,013$).
 - Karizmatik liderlik beklentisi, sosyal demokrat siyasi görüşe sahip öğrencilerde (Ort: 4,2232; SS: 0,60489) liberal görüşe (Ort: 3,8447; SS: 0,88093) ve milliyetçi görüşe sahip olanlara göre (Ort: 4,0507; SS: 0,75317) anlamlı düzeyde daha fazladır ($p: 0,038$).
 - Otoriter liderlik beklentisi, liberal siyasi görüşe sahip öğrencilerde (Ort: 2,1604; SS: 0,89422) sosyal demokrat görüşe sahip olanlara göre (Ort: 1,6666; SS: 0,76051) ve diğer görüşe sahip olanlara göre (Ort: 1,5931; SS: 0,68103) anlamlı düzeyde daha fazladır ($p: 0,024$).
- Otoriter liderlik beklentisi, milliyetçi siyasi görüşe sahip öğrencilerde (Ort:1,8921; SS: 0,92691) sosyal demokrat görüşe sahip olanlara göre (Ort:1,6666; SS: 0,76051) anlamlı düzeyde daha fazladır ($p: 0,016$).

2.4.1.2. Farklı Siyasi Görüşlere Göre Öğrencilerin İletişim Bağlamı Beklentileri

Tablo 7'de gösterilen farklı siyasi görüşlere göre öğrencilerin iletişim bağlamı beklentilerinin değişip değişmediğine yönelik hipotezlerin ANOVA test sonuçlarına göre yüksek ve düşük bağlam iletişim beklentisi öğrencilerin siyasi görüşüne göre farklılık göstermektedir. Bu bağlamda;

- Yüksek bağlam iletişim beklentisi, liberal siyasi görüşe sahip öğrencilerde (Ort: 2,2213; SS: 0,94114) sosyal demokrat görüşe sahip olanlara göre (Ort: 1,8621; SS: 0,80146) anlamlı düzeyde daha fazladır ($p: 0,046$).

Düşük Bağlam	Pearson Korelasyon	-0,565**	1	0,422**	0,283**	0,599**	-0,456**
	Modelin Anlamlılığı	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000
	N	1056	1056	1056	1056	1056	1056
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).							
*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).							

Araştırmaya katılan öğrencilerin siyasi liderlik tarzı beklentisi ile iletişim bağlamı beklentisi arasındaki ilişkiye yönelik hipotezlerde p değerinin 0,05'ten küçük olması sebebiyle tüm ilişkilerin anlamlı olduğu ve korelasyon katsayısının pozitif değer aldığı görülmektedir. Bu bağlamda;

Katılımcı liderlik beklentisi ile düşük bağlam iletişim beklentisi arasında zayıf pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır (p: 0,000; r=0,422).

Paternalist liderlik beklentisi ile düşük bağlam iletişim beklentisi arasında zayıf pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır (p: 0,000, r=0,283).

Karizmatik liderlik beklentisi ile düşük bağlam iletişim beklentisi arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır (p: 0,000, r=0,599).

Otoriter liderlik beklentisi ile yüksek bağlam iletişim beklentisi arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır (p: 0,000, r=0,531).

2.4.3. Öğrencilerin Siyasi Liderlik Tarzı ve İletişim Bağlamı Beklentisinin Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi

Tablo 9'da öğrencilerin siyasi liderlik tarzı ve iletişim bağlamı beklentisinin cinsiyete göre değişip değişmediğine yönelik hipotezlerin bağımsız örneklem t testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin Siyasi Liderlik Tarzı ve İletişim Bağlamı Beklentisinin Cinsiyete Göre Değişip Değişmediğine Yönelik Hipotezlerin Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları

Siyasi Liderlik ve İletişim Boyutları	Cinsiyet	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Katılımcı Liderlik	Kız	605	4,0538	0,94609	2,821	0,005
	Erkek	445	3,8794	1,02161		
Paternalist Liderlik	Kız	605	3,4731	1,01071	0,919	0,358
	Erkek	445	3,4157	0,98477		

Karizmatik Liderlik	Kız	605	4,0993	0,70974	0,686	0,493
	Erkek	445	4,0684	0,73683		
Otoriter Liderlik	Kız	605	1,6744	0,82176	-5,963	0,000
	Erkek	445	1,9894	0,87725		
Yüksek Bağlam	Kız	605	1,8806	0,77865	-4,813	0,000
	Erkek	445	2,1329	0,88116		
Düşük Bağlam	Kız	605	4,2442	0,79097	4,377	0,000
	Erkek	445	4,0049	0,93281		

Toplum hayatında belirleyici bir rol oynayan cinsiyet, araştırma sonuçları açısından önemli olup kızlar ve erkekler çoğu zaman farklı bakış açılarına sahiptir (Tüzen ve Meder, 2002: 132).

2.4.3.1. Öğrencilerin Siyasi Liderlik Tarzı Beklentisinin Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi

Katılımcı ve otoriter liderlik beklentisi öğrencilerin cinsiyetine göre farklılık göstermektedir. Bu bağlamda;

Katılımcı liderlik beklentisi, kız öğrencilerde (Ort: 4,0538; SS:0,94609) erkek öğrencilere göre (Ort: 3,8794; SS:1,02161) anlamlı düzeyde daha fazla (p: 0,005) iken otoriter liderlik beklentisi, erkek öğrencilerde (Ort: 1,9894; SS: 0,87725) kız öğrencilere göre (Ort: 1,6744; SS: 0,82176) anlamlı düzeyde daha fazladır (p: 0,000).

Paternalist ve karizmatik liderlik beklentisi ise öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

2.4.3.2. Öğrencilerin İletişim Bağlamı Beklentisinin Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi

Yüksek bağlam iletişim beklentisi, erkek öğrencilerde (Ort: 2,1329; SS: 0,88116) kız öğrencilere göre (Ort: 1,8806; SS: 0,77865) anlamlı düzeyde daha fazla (p: 0,000) iken düşük bağlam iletişim beklentisi, kız öğrencilerde (Ort: 4,2442; SS: 0,79097) erkek öğrencilere göre (Ort: 4,0049; SS: 0,93281) anlamlı düzeyde daha fazladır (p: 0,000).

2.4.4. Öğrencilerin Siyasi Liderlik Tarzı ve İletişim Bağlamı Beklentisinin Siyasetle Aktif İlgili Boyutuna Göre Değerlendirilmesi

Tablo 10'da öğrencilerin siyasi liderlik tarzı ve iletişim bağlamı beklentisinin siyasetle aktif ilgi boyutuna göre değişip değişmediğine yönelik hipotezlerin bağımsız örneklem t testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 10. Öğrencilerin Siyasi Liderlik Tarzı ve İletişim Bağlamı Beklentisinin Siyasetle Aktif İlgili Boyutuna Göre Değişip Değişmediğine Yönelik Hipotezlerin Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları

Siyasi Liderlik ve İletişim Boyutları	Siyasetle Aktif İlgili Boyutu	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Katılımcı Liderlik	Evet	266	3,8510	1,02841	-2,451	0,015
	Hayır	777	4,0273	0,96291		
Paternalist Liderlik	Evet	266	3,5314	0,98269	1,580	0,115
	Hayır	777	3,4195	1,00215		
Karizmatik Liderlik	Evet	266	4,0336	0,75368	-1,384	0,167
	Hayır	777	4,1045	0,70932		
Otoriter Liderlik	Evet	266	2,0525	0,92673	5,124	0,000
	Hayır	777	1,7245	0,82116		
Yüksek Bağlam	Evet	266	2,1066	0,83958	2,681	0,007
	Hayır	777	1,9483	0,82859		
Düşük Bağlam	Evet	266	4,0968	0,90946	-0,943	0,346
	Hayır	777	4,1567	0,84619		

2.4.4.1. Öğrencilerin Siyasi Liderlik Tarzı Beklentisinin Siyasetle Aktif İlgili Boyutuna Göre Değerlendirilmesi

Katılımcı ve otoriter liderlik beklentisi öğrencilerin siyasetle aktif olarak ilgilenip ilgilenmemelerine göre farklılık göstermektedir. Bu bağlamda;

Katılımcı liderlik beklentisi, siyasetle aktif olarak ilgilenmeyen öğrencilerde (Ort: 4,0273; SS: 0,96291), ilgilenenlere göre (Ort: 3,8510; SS: 1,02841) anlamlı düzeyde daha fazladır (p: 0,015). Otoriter liderlik beklentisi, siyasetle aktif olarak ilgilenen öğrencilerde (Ort: 2,0525; SS: 0,92673),

ilgilenmeyenlere göre (Ort: 1,7245; SS: 0,82116) anlamlı düzeyde daha fazladır (p: 0,000).

Paternalist ve karizmatik liderlik beklentisi ise öğrencilerin siyasetle aktif olarak ilgilenip ilgilenmemelerine göre farklılık göstermemektedir.

2.4.4.2. Öğrencilerin İletişim Bağlamı Beklentisinin Siyasetle Aktif İlgili Boyutuna Göre Değerlendirilmesi

Yüksek bağlam iletişim beklentisi, siyasetle aktif olarak ilgilenen öğrencilerde (Ort: 2,1066; SS: 0,83958), ilgilenmeyenlere göre (Ort: 1,9483; SS: 0,82859) anlamlı düzeyde daha fazladır (p: 0,007).

Düşük bağlam iletişim beklentisi ise öğrencilerin siyasetle aktif olarak ilgilenip ilgilenmemelerine göre farklılık göstermemektedir.

Tablo 11’de çalışma için kurulan hipotezlerin araştırma sonuçlarına göre kabul veya reddedilme durumu gösterilmektedir.

Tablo 11. Hipotezlerin Kabul/Red Durumu

Hipotezler	Kabul/Red Durumu
H1: Katılımcı liderlik beklentisi öğrencilerin siyasi görüşüne göre farklılık göstermektedir.	Kabul
H2: Paternalist liderlik beklentisi öğrencilerin siyasi görüşüne göre farklılık göstermektedir.	Red
H3: Karizmatik liderlik beklentisi öğrencilerin siyasi görüşüne göre farklılık göstermektedir.	Kabul
H4: Otoriter liderlik beklentisi öğrencilerin siyasi görüşüne göre farklılık göstermektedir.	Kabul
H5: Yüksek bağlam iletişim beklentisi öğrencilerin siyasi görüşüne göre farklılık göstermektedir.	Kabul
H6: Düşük bağlam iletişim beklentisi öğrencilerin siyasi görüşüne göre farklılık göstermektedir.	Kabul
H7: Katılımcı liderlik beklentisi ile düşük bağlam iletişim beklentisi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.	Kabul
H8: Paternalist liderlik beklentisi ile düşük bağlam iletişim beklentisi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.	Kabul
H9: Karizmatik liderlik beklentisi ile düşük bağlam iletişim beklentisi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.	Kabul
H10: Otoriter liderlik beklentisi ile yüksek bağlam iletişim beklentisi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.	Kabul

H11: Katılımcı liderlik beklentisi öğrencilerin cinsiyetine göre farklılık göstermektedir.	Kabul
H12: Paternalist liderlik beklentisi öğrencilerin cinsiyetine göre farklılık göstermektedir.	Red
H13: Karizmatik liderlik beklentisi öğrencilerin cinsiyetine göre farklılık göstermektedir.	Red
H14: Otoriter liderlik beklentisi öğrencilerin cinsiyetine göre farklılık göstermektedir.	Kabul
H15: Yüksek bağlam iletişim beklentisi öğrencilerin cinsiyetine göre farklılık göstermektedir.	Kabul
H16: Düşük bağlam iletişim beklentisi öğrencilerin cinsiyetine göre farklılık göstermektedir.	Kabul
H17: Katılımcı liderlik beklentisi öğrencilerin siyasetle aktif olarak ilgilenip ilgilenmemelerine göre farklılık göstermektedir.	Kabul
H18: Paternalist liderlik beklentisi öğrencilerin siyasetle aktif olarak ilgilenip ilgilenmemelerine göre farklılık göstermektedir.	Red
H19: Karizmatik liderlik beklentisi öğrencilerin siyasetle aktif olarak ilgilenip ilgilenmemelerine göre farklılık göstermektedir.	Red
H20: Otoriter liderlik beklentisi öğrencilerin siyasetle aktif olarak ilgilenip ilgilenmemelerine göre farklılık göstermektedir.	Kabul
H21: Yüksek bağlam iletişim beklentisi öğrencilerin siyasetle aktif olarak ilgilenip ilgilenmemelerine göre farklılık göstermektedir.	Kabul
H22: Düşük bağlam iletişim beklentisi öğrencilerin siyasetle aktif olarak ilgilenip ilgilenmemelerine göre farklılık göstermektedir.	Red

Tablo 11’de de gösterildiği gibi oluşturulan 22 hipotezin 16’sı kabul edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada temel olarak öğrencilerin siyasi liderlik tarzı ve iletişim bağlamı beklentisi merak edilmektedir. Bu bağlamda Y kuşağının görüşlerine göre ne tarzda siyasi lider tercih ettiği ve siyasi liderin kendileriyle ne bağlamda iletişim kurması gerektiğinin belirlenmesi yönüyle literatüre bir katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Böylece araştırmadan elde edilen bulguların kuşak, siyaset, iletişim ve liderlik konularında çalışan akademisyenler açısından olduğu kadar siyasi liderler, siyasi partiler, adaylar, siyasal pazarlamacılar ve siyasal planlamacılar açısından da oldukça faydalı olacağı düşünülmekte ve ayrıca Türkiye nüfusunun önemli bir kısmını oluşturan ve geleceği şekillendiren gençlerin bakış açılarından hareketle, geleneksel siyasetin

eksikliklerinin tespit edilerek siyasetin ve dolayısıyla Türkiye'nin gelişimine katkı sağlaması beklenmektedir.

Bu araştırma 2015 yılı Mart ve Nisan aylarında bahsi geçen üniversitelerin tüm fakülte ve yüksekokullarında kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen 1.220 öğrenciye bir anket formu üzerinde bulunan liderlikle ilgili 30 ifadeye ve iletişimle ilgili 16 ifadeye siyasi liderden beklentileri doğrultusunda ne derece katıldıklarını ifade etmeleri suretiyle gerçekleştirilmiştir. Örneklem grubu evren üzerinden %97 güven aralığında hesaplanmış olup 1.220 ankette 1.056'sı kabul görmüştür. Ayrıca Y kuşağını daha iyi tanımaya yönelik öğrencilerin cinsiyet, yaş, okudukları üniversite ve alanı, aylık gelir, anne ve babalarının eğitim durumu, çocukluk yıllarını nerede geçirdikleri gibi kişisel bilgileri içeren demografik özelliklere ait veriler de elde edilmiştir. Bunlara ilave olarak siyasi görüş olarak kendilerini nasıl tanımladıkları, siyasetle aktif olarak ilgilenip ilgilenmedikleri, kendilerini lider olarak görüp görmedikleri, siyasi gündemi en çok hangi araçtan takip ettikleri, iletişim yöntemlerinden en çok hangisini tercih ettikleri, siyasi liderin en önemli özelliğinin ne olduğu ve dünyada gelmiş geçmiş en büyük siyasi lider olarak kimi gördükleri ve bunun nedeni hakkında bulgulara ulaşılmıştır. Özetle Y kuşağının demografik verilerinin yanısıra siyasi liderlik tarzı ve iletişim bağlamı beklentisi tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın yapısal geçerliliğini sağlamak için Lisrel 8.80 programından yararlanarak yapısal eşitlik modeli testi uygulanmıştır. Ayrıca ölçme araçlarının geçerliliği ve güvenilirliği ile doğrulayıcı faktör analizi, ANOVA, bağımsız örneklem t testi, korelasyon analizi gibi testler aracılığıyla tespit edilen bulgulara ilişkin genel değerlendirmeler yapılmıştır.

Katılımcıların yarısı çocukluk yıllarını il merkezde geçirmiştir. Yani araştırmaya katılan öğrencilerin kent kültürüne sahip olduğunu söylemek mümkündür. Siyasi görüş olarak kendilerini milliyetçi ve sosyal demokrat olarak görenler diğer görüşlere göre daha fazladır. Yapılan analizler neticesinde araştırmaya katılan öğrencilerin karizmatik liderlik tarzına sahip ve düşük bağlamlı iletişim kuran siyasi liderleri tercih ettiği sonucu, araştırmanın en dikkat çekici ve önemli bulgusudur. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre;

Katılımcılar siyasi görüşüne göre değerlendirildiğinde; karizmatik ve katılımcı liderlik beklentisinin sosyal demokrat siyasi görüşe sahip öğrencilerde, otoriter liderlik beklentisinin de milliyetçi siyasi görüşe sahip öğrencilerde daha fazla görüldüğü saptanmıştır.

Düşük bağlam iletişim beklentisi sosyal demokrat ve milliyetçi görüşe sahip kız öğrencilerde daha fazla olmaktadır. Yani kız öğrenciler açık, net, direkt anlatımı daha fazla tercih etmektedir. Ayrıca karizmatik liderlik beklentisi ile düşük bağlam iletişim beklentisi arasında orta düzeyde pozitif

yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Yüksek bağlam iletişim beklentisi muhafazakâr görüşe sahip ve erkek öğrencilerde daha fazla olmaktadır. Yani erkek öğrenciler kapalı, imalı ve dolaylı anlatımı daha fazla tercih etmektedir. Otoriter liderlik beklentisi ile yüksek bağlam iletişim beklentisi arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Elde edilen sonuçlara bakıldığında; Türk toplumunun paternalist liderlik tarzıyla uyumlu ve yüksek bağlam iletişimi daha fazla tercih ettiği literatürde belirtilmesine rağmen (Yeşiltaş, 2013: 50; Erdem ve Günlü, 2006: 182; Hofstede, 1980: 52), bu çalışmada katılımcıların paternalist liderlik beklentisi ile yüksek bağlam iletişim beklentisi arasında ilişki bulunmaması ve yine katılımcıların düşük bağlamlı iletişimi daha fazla tercih ettiği sonucuna ulaşılması dikkat çekmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin siyasi liderlik tarzı ve iletişim bağlamı beklentilerinin siyasetle aktif ilgi boyutuna göre farklılık gösterip göstermediğine bakıldığında; otoriter liderlik ve yüksek bağlam iletişim beklentisinin siyasetle aktif olarak ilgilenen öğrencilerde, katılımcı liderlik beklentisinin de siyasetle aktif olarak ilgilenmeyen öğrencilerde daha fazla olduğu görülmektedir.

Araştırma kapsamında katılımcılara ayrıca dünyada gelmiş geçmiş en büyük siyasi lider olarak kimi gördükleri açık uçlu olarak sorulmuş ve bunun nedenini açıklamaları istenmiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre referans aldıkları ilk 6 siyasi lider sırasıyla Atatürk (%48,2), Recep Tayyip Erdoğan (%6,2), Hz. Muhammed (S.A.V.) (%3,0), Adolf Hitler (%2,6), Fatih Sultan Mehmet (%2,0) ve Alparslan Türkeş (%1,8)'tir. Katılımcıların %18'i ise bu soruyu yanıtlamamıştır. Bu bulguya göre listenin başında yer alan Atatürk ile sonraki liderler arasında çok ciddi bir oransal fark gözükmemektedir. Katılımcılar Atatürk'ün dünya görüşü, karizmatik yapısı, halkın çıkarlarını düşünmesi, demokratik ve çağdaş olması, zekası, ileri görüşlülüğü, eşitlikçi olması gibi özelliklerinden dolayı Atatürk'ü referans aldıklarını belirtmiştir. Ayrıca ilk 6 siyasi lider arasında herhangi bir kadın siyasi lidere rastlanılmaması dikkat çekmektedir.

Katılımcıların siyasi liderlik tarzı ve iletişim bağlamı beklentisinin referans aldıkları siyasi lidere göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakıldığında, Tablo 5'te de görüldüğü gibi örnek dağılımının kıyaslama yapmaya uygun olmadığı saptanmıştır. Ancak katılımcıların gerek siyasi liderlik tarzı gerekse de iletişim bağlamı beklentilerinin, referans aldıkları siyasi lidere göre farklılık göstermemesi ve sıralamanın hep aynı olması dikkat çekici bir sonuçtur. Katılımcıların en fazla tercih ettiği siyasi liderlik tarzından en aza doğru sıralaması ise karizmatik liderlik, katılımcı liderlik, paternalist liderlik ve otoriter liderlik şeklindedir.

Katılımcıların referans aldığı siyasi liderlere göre liderlik tarzı ve iletişim bağlamı beklentisine ilişkin ifadelerle verdikleri puanlar değerlendirildiğinde, referans alınan siyasi liderler için karizmatik liderlik tarzının ve düşük bağlamli iletişim puanının diğer liderlik ve iletişim tarzlarına göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu bulguya göre katılımcılar, referans aldığı siyasi lider kim olursa olsun karizmatik liderlik tarzına sahip ve düşük bağlamli iletişim kuran siyasi liderleri tercih etmektedir. Dolayısıyla, siyasi liderin mevcut taşıdığı özellikler, sunduğu liderlik ve iletişim tarzı ile bu çalışmadan elde edilen bulgular karşılaştırılarak siyasi liderler bu bağlamda hareket edebilirler. Bir başka deyişle siyasi liderlerin karizmatik liderlik tarzı sergilemeleri, gençlere açık mesajlar vermeleri, net direkt ifadeler kullanmaları ve objektif iletişim kurlmaları halinde daha başarılı liderler olacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

Bu araştırmada katılımcıların çoğunluğunun siyasetle aktif olarak ilgilenmediği ve katılımcıların yarısının ise mevcut şartlara göre siyasi bir yapılanmada politika yapmayı düşünmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda gençlerin siyasetle aktif olarak ilgilenmeme ve politika yapmama nedenleri tespit edilip gençleri siyasetle aktif olarak ilgilenmeleri yönünde teşvik ederek siyasetin gelişimine katkıda bulunmak mümkündür. Ayrıca gençlerin siyasete yaptığı eleştirilerden yola çıkarak “yeni bir siyaset”in kurulması hususunda yararlanılabilir.

Katılımcıların siyasi gündemi takip ettikleri araçlara göre ilk sırada internet-sosyal medya, ikinci sırada da televizyon yer almaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin siyasi gündemi en çok internet-sosyal medya üzerinden takip ettikleri göz önüne alındığında gerek siyasi liderin kendisini gençlere tanıtmayı, gerekse de gençlerin siyasetle aktif olarak ilgilenmelerini sağlayabilmek açısından ağırlıklı olarak sosyal medyadan yararlanılabilir. Bu bağlamda siyasi lider kendisine ait bir web sayfası oluşturarak veya Facebook, Twitter gibi sosyal ağlar aracılığıyla gençlerin tavsiye ve taleplerini alarak gençlik politikaları belirleyebilir.

Katılımcıların yaklaşık olarak yarısının kendisini lider olarak görmekte olduğu bulgusuna göre; gençlere liderlik yeteneklerini sergileyebilecekleri ortamlar hazırlanarak, gençlik kolları faaliyetleri aktif yürütülerek Türkiye’de yeni siyasi liderlerin ortaya çıkması sağlanabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin gerek sosyal medyayı kullanım oranlarının yüksek olması, gerekse de katılımcıların yaklaşık olarak yarısının kendilerini lider olarak görmeleri sebebiyle narsist tavırlar sergilediklerini düşünmek mümkündür. Y kuşağının gittikçe yalnızlaşan, aşırı bencil,

zevkperest, kaygılı ve öfke dolu bir nesile dönüşmemesi için devletin bu konuda tedbir alması önerilebilir.

Katılımcılar siyasi liderin en önemli özelliğinin dünya görüşü olduğunu düşünmektedir. Ayrıca sırasıyla siyasi liderin yapacağı işlerin, halkla iletişiminin ve eğitim durumunun önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu bağlamda siyasi liderin kendi dünya görüşünü gençlere daha iyi yansıtarak, yapacağı işleri açık ve net ifade ederek ve eğitim seviyesini artırarak daha başarılı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu iletişim yöntemlerinden yüz yüze iletişimi tercih ettiğini belirtmiştir. Bu bağlamda siyasi liderlerin yüz yüze iletişime ağırlık vermesinin daha etkili olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın başında temel problem cümlesi “Süleyman Demirel Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi ve Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi’nde öğrenim gören Y kuşağında yer alan öğrencilerin siyasi liderlik tarzı ve iletişim bağlamı beklentisi nedir?” olarak belirtilmiştir. Bu bağlamda araştırmanın en dikkat çekici ve önemli bulgusu olarak araştırmaya katılan öğrencilerin karizmatik liderlik tarzına sahip ve düşük bağlamlı iletişim kuran siyasi liderleri tercih ettiğini söylemek mümkündür.

Sonuç olarak bu araştırma ile Y kuşağının siyasi liderlik tarzı ve iletişim bağlamı beklentileri tespit edilerek, Türkiye nüfusunun önemli bir kısmını oluşturan ve geleceği şekillendiren gençlerin bakış açılarından hareketle, geleneksel siyasetin eksikliklerinin tespit edilmesi hedeflenmiştir. Böylece bu çalışmadan elde edilen bulguların siyasetin ve Türkiye’nin gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmanın sadece Batı Akdeniz Bölgesi’ndeki üç üniversitede gerçekleştirilmiş olması yönüyle araştırmanın sonuçlarına dayanarak tüm Y kuşağı için bir genelleme yapmanın doğru olmayacağı varsayımıyla daha sonra yapılacak çalışmalar için Türkiye genelinde daha geniş kapsamlı bir uygulamanın yapılması tavsiye edilmektedir. Ayrıca gelecekte, kuşaklar arası siyasi liderlik tarzı ve iletişim bağlamı beklentileri karşılaştırılarak kuşaklar arası iletişimin güçlendirilmesi yönünde gelişme sağlanması beklenmektedir.

Kaynakça

Akdeniz Üniversitesi 2014-2015 Yılı Öğrenci Sayıları, 12 Mart 2015.

Apaydın, Batuhan (2013), *Türkiye’de Y Kuşağının Özellikleri ve İstatistikler* (Rapor), <http://eticaretmag.com/turkiyede-y-kusagi-ozellikleri-istatistikler/> (24.07.2014).

Aricı, Ali (2013), *Siyasi Partiler ve Siyasi Liderler Çerçevesinde Türk Siyasetinde Sosyal Medya*, Yüksek Lisans Tezi (Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

- Ayhan, Cengiz (2010), *Kamu Kurumlarında Liderlik Tarzlarının Lider Etkinliği Üzerine Etkisi ve Bir Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi (Gebze: Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü).
- Aziz, Aysel (2010), *İletişime Giriş*, 3. Basım, (İstanbul: Hiperlink Yayınları).
- Belch, George E. ve Michael A. Belch (2009), *Advertising and Promotion: An Integrated Marketing Communications Perspective* (New York: McGraw-Hill/Irwin).
- Bozan, Ayşegül (2013), "Politikleşme ve Siyasal Katılımı Etkileyen Faktörler Adalet ve Kalkınma Partisi Gençlik Kolları Örneği", *Alternatif Politika*, 5 (2): 153-173.
- Brown, Millward (2013), *Y Kuşağı İnovasyon Araştırması* (Deloitte Eğitim Vakfı).
- Can, Burhanettin vd. (2013), *Türkiye'de Gençlik: Gençliğin Özellikleri Sorunları, Kimlikleri ve Beklentileri* (İstanbul: SEKAM Yayınları).
- Chen, Huan (2010), "Advertising and Generational Identity: A Theoretical Model", *American Academy of Advertising Conference Proceedings*: 132-140.
- Ceylan, Ali (2014), *X ve Y Kuşağı Öğretmenlerinin İdeal Liderlik Algıları: Fatih İlçesi İlköğretim Okullarında Bir Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi (İstanbul: Haliç Üniversitesi).
- Çatalkaya, Cengiz (2008), *Y Kuşağı ve İnsan Kaynakları*, <http://www.pazarlamablogu.com/y-kusagi-ve-insan-kaynaklari/> (20.07.2014).
- Çebi, Sezgin ve Yelda Şahin Akıllı (2011), "Türkiye'de Gençliğin İnternet Üzerinden Katılımı Özelinde Genç Siyasallığı ve Müzakereci Demokrasi", *Katılımın 'e-hali': Gençlerin Sanal Alemi* (Alternatif Bilişim):198-232.
- Effiom, Juan-Ita, Domonick Fields, Alyssa Lynne ve Phoua Xiong (2012), "Attitudes Toward Work Flexibility Across Generations": 147-164.
- Erdem, Ramazan (2006), "İletişim Eğilimlerinin Yüksek-Düşük Bağlam Ayırımı ile Ölçülmesi: Türkçe Bir Ölçek Geliştirme Çalışması", *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 1 (2): 17-25.
- Erdem, Ramazan ve Ebru Günlü (2006), "İletişim Eğilimlerinin Yüksek Bağlam-Düşük Bağlam Ayırımı ile İncelenmesi: Hastane Çalışanları Örneği", *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 9 (2): 177-195.
- Erdoğan, Emre (2014), "Türk Gençliği ve Siyasal Katılım: 1999-2003", http://www.urbanhobbit.net/pdf/typp_turkish.pdf (14.11.2014).
- Gür, Bekir S., İbrahim Dalmış, Nur Kırmızıdağ, Zafer Çelik ve Nevfel Boz (2012), *Türkiye'nin Gençlik Profili* (Ankara: SETA Yayınları XVIII).
- Hall, Edward Twitchell ve Mildred Reed Hall (1987), *Hidden Differences: Doing Business with the Japanese* (United States of America: Anchor Books Editions).
- Hofstede, Geert (1980), "Motivation, Leadership, and Organization: Do American Theories Apply Abroad?", *Organizational Dynamics*, (Summer): 42-63.
- İSMMMO (2014), *Türkiye'nin Yaratıcı Geleceği / Y Kuşağı Raporu*, <http://archive.ismmmo.org.tr/docs/basin/2014/BULTEN/Turkiyenin%20Yaratıcı%20Geleceği%20Y%20Kuşağı%20Raporu%20Basın%20Bülteni.PDF> (30.05.2015).
- İşçimen, Didem Sever (2012), *Y Kuşağı Çalışanlarının İş Yaşamından Beklentilerinin Karşılama Düzeyi ile Kurumsal Bağlılık Arasındaki İlişki ve Bir Örnek Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi (İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi).
- Kalaycı, Şeref (2006), *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri* (Ankara: Asil Yayınevi).
- Keleş, Hatice Nejla (2011), "Y Kuşağı Çalışanlarının Motivasyon Profillerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma", *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3 (2): 129-139.

- Kuşak Kavramı (2014), http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5408f7540958c9.20724491 (30.01.2014).
- Kyles, Dana (2005), "Managing Your Multigenerational Workforce", *Strategic Finance*, 87 (6): 53-55.
- Lamm, Eric ve Michael D. Meeks (2009), "Workplace Fun: The Moderating Effects of Generational Differences", *Employee Relations*, 31 (6): 613-631.
- Lüküslü, Demet (2009), *Türkiye'de Gençlik Miti: 1980 Sonrası Türkiye Gençliği* (İstanbul: İletişim Yayınları).
- Mehmet Akif Üniversitesi 2014-2015 Yılı Öğrenci Sayıları, <http://oidb.mehmetakif.edu.tr/files/OgrenciSayilari/1415G.pdf> (12.03.2015).
- Newstrom, John W. ve Keith Davis (1997), *Organizational Behavior: Human Behaviour at Work*, 10. Baskı (USA: McGraw Hill Companies, Inc).
- Ören, Seher Armağan (2006), *Günümüzün Liderlik Profili: Transformasyonel (Dönüştürücü) Liderlik Antalya Bölgesinde Bulunan Beş Yıldızlı Otel İşletmelerinde Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi (Antalya: Akdeniz Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı).
- Parry, Emma ve Peter Urwin (2011), "Generational Differences in Work Values: A Review of Theory and Evidence", *International Journal of Management Reviews*, 13: 79-96.
- Pazar Araştırması İçin Örneklem Büyüklüğü Hesaplama (2015), <http://www.surveysystem.com> (12.02.2015).
- Sabuncuoğlu, Zeyyat ve Melek Vergiliel Tüz (2008), *Örgütsel Psikoloji*, 4. Baskı, (Bursa: Alfa Yayınları).
- Savaş, Selen (2010), *Factors Affecting the Attitude of Turkish Generation Y Consumers Toward U.S Apparel Specialty Retailers*, Yüksek Lisans Tezi (İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Süleyman Demirel Üniversitesi 2014-2015 Öğretim Yılı Fakülte Lisans Düzeyindeki Öğrenci Sayıları, 11 Mart 2015.
- TÜİK (2015), *İstatistiklerle Gençlik 2014*, 14 Mayıs 2015, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18625> (30.05.2015).
- Tüzen, Hasan ve Mehmet Meder (2002), "Pamukkale Üniversitesi Öğrencilerinin Toplumsal, Ekonomik ve Siyasal Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma", *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (11): 127-148.
- Yelkikalan, Nazan ve Emel Altın (2010), "Farklı Kuşakların Yönetimi", *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 8 (2): 13-17.